

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH SENSOMAR GABINET WSPIERANIA ROZWOJU DZIECKA

Wrocław, dn. 15.08.2024

Nadrzędną zasadą wszystkich działań podejmowanych w Gabinetcie Sensomar jest działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie, traktowanie dziecka z szacunkiem oraz z uwzględnieniem jego potrzeb. Zapewnienie dzieciom atmosfery wolnej od wszelkich form przemocy, krzywdzenia i zaniedbania.

Podstawy prawne:

1. *Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 oraz z 2023 r. poz. 289 oraz 535)*
2. *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „NiebieskieKarty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. poz. 1870)*
3. *Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraniektórych innych ustaw (Dz. U. 1606)*
4. *Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1781)*
5. *Konwencja o prawach dziecka (Dz. U. 1991 r. nr 120, poz. 526)*
6. *Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2012, poz. 1169)*

Sensomar Gabinet Wspierania Rozwoju Dziecka

Wprowadzenie:

W nowelizacji kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (Dz.U. poz. 1606) określone zostały warunki skutecznej ochrony małoletnich przed różnymi formami przemocy. Wprowadzone zmiany wskazują na potrzebę opracowania jasnych i spójnych standardów postępowania w sytuacjach podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich. Na mocy tychże zmian w Sensomar Gabinet Wspierania Rozwoju Dziecka obowiązują Standardy Ochrony Małoletnich. Należy je traktować, jako narzędzie zabezpieczenia praw małoletnich. Jego najważniejszym celem jest ochrona małoletnich przed różnymi formami przemocy oraz budowanie bezpiecznego i przyjaznego środowiska.

W konstruowaniu niniejszego Dokumentu przyjęto następujące założenia:

W Sensomar Gabinet Wspierania Rozwoju Dziecka nie są zatrudniane ani nie podejmują współpracy osoby mogące zagrażać bezpieczeństwu dziecka

- Każda osoba stanowiąca personel Gabinetu potrafi zdiagnozować symptomy krzywdzenia małoletniego oraz podejmować interwencje w przypadku podejrzenia, że małoletni jest ofiarą przemocy;
- podejmowane w Gabinetecie postępowania nie mogą naruszać praw dziecka, praw człowieka, oraz bezpieczeństwa danych osobowych.

Objaśnienie pojęć:

Ilekrót w dokumencie „Standardy ochrony małoletnich” jest mowa o:

1. *Małoletnim (dziecku, uczestniku zajęć, pacjencie)* - należy przez to rozumieć każdą osobę do ukończenia 18 roku życia;
2. *Właścicielu* - należy przez to rozumieć osobę kierującą gabinetem i zatrudnioną tam grupą ludzi.
3. *Personelu lub członku personelu* - należy przez to rozumieć każdego pracownika Gabinetu łącznie z Właścicielem, niezależnie od formy zatrudnienia lub współpracy w tym wolontariuszy, praktykantów
4. *Rodzicu* – należy przez to rozumieć przedstawiciela ustawowego dziecka/małoletniego pozostającego pod ich władzą rodzicielską. Jeżeli dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską obojga rodziców, każde z nich może działać samodzielnie jako przedstawiciel ustawowy dziecka;
5. *Opiekunie prawnym dziecka/małoletniego* – należy przez to rozumieć osobę, która ma za zadanie zastąpić dziecku rodziców, a także wypełnić wszystkie ciążące na nich obowiązki. Jest przedstawicielem ustawowym małoletniego, dlatego może dokonywać czynności prawnych w imieniu dziecka i ma za zadanie chronić jego interesy prawne, osobiste oraz finansowe;
6. *„Osobie najbliższej dziecku/wychowankowi”* – należy przez to rozumieć osobę wstępną: matkę, ojca, babcię, dziadka; rodzeństwo: siostrę, brata, w tym rodzeństwo przyrodnie, a także inne osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie, a w przypadku jej braku – osobę pełnoletnią wskazaną przez dziecko/małoletniego;
7. *Danych osobowych dziecka* - należy przez to rozumieć wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka
8. *Zgodzie rodzica/ opiekuna dziecka* - oznacza zgodę co najmniej jednego z rodziców dziecka. Jednak w przypadku braku porozumienia między rodzicami dziecka należy poinformować rodziców o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny
9. *Przemocy fizycznej* – należy przez to rozumieć każde intencjonalne działanie sprawcy, mające na celu przekroczenie granicy ciała dziecka/małoletniego, np. bicie, popychanie, szarpanie, itp.;
10. *Przemocy seksualnej* – należy przez to rozumieć zaangażowanie dziecka/małoletniego w aktywność seksualną, której nie jest on lub ona w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody, naruszającą prawo i obyczaje danego społeczeństwa;
11. *Przemocy psychicznej* – należy przez to rozumieć powtarzający się wzorec zachowań opiekuna lub skrajnie drastyczne wydarzenie (lub wydarzenia), które powodują u dziecka poczucie, że jest nic niewarte, złe, niekochane, niechciane, zagrożone i że jego osoba ma jakąkolwiek wartość jedynie wtedy, gdy zaspokaja potrzeby innych;
12. *Zaniechaniu* – należy przez to rozumieć chroniczne lub incydentalne niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych przez osoby zobowiązane do opieki, troski i ochrony zdrowia i/lub nierespektowanie podstawowych praw, powodujące zaburzenia jego zdrowia i/lub trudności w rozwoju;
13. *Przemocy domowej* – należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą;
14. *Osobie stosującej przemoc domową* – należy przez to rozumieć pełnoletniego, który dopuszcza się przemocy domowej;
15. *Świadku przemocy domowej* – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Zasady ochrony dzieci/maloletnich przed krzywdzeniem obowiązujące w Sensomar Gabinet Wspierania Rozwoju Dziecka

1. Personel Gabinetu posiadawiedzę i w ramach wykonywanych obowiązkówzwraca uwagę na czynniki ryzyka i objawy krzywdzenia dzieci;
2. Każdy członek Personelu Gabinetu, który zauważy lub podejrzewa, że dziecko jest krzywdzone zobowiązany jest zareagować, a w sytuacji koniecznej udzielić pierwszej pomocy;
3. W przypadku zauważenia lub podejrzenia przez członka personelu, że dziecko jest krzywdzone, osoba ta ma obowiązek sporządzenia notatki służbowej oraz podjęciu rozmowy z rodzicami/ opiekunami prawnymi, przekazując informacje na temat dostępnej oferty wsparcia i motywując ich doszukania dla siebie pomocy. Jeśli rozmowa jest prowadzona z osobą stosującą przemoc informuje się ją w szczególności o prawnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej oraz wskazuje na konieczność zmiany sposobu postępowania.
4. Pracownicy zobowiązani są do troski o bezpieczeństwo dzieci zgodnie ze swoimi kompetencjami, obowiązującym prawem oraz przepisami wewnętrznymi gabinetu, w tym Standardami Ochrony Małoletnich;
5. Pracownik powinien sporządzić plan wsparcia małego. Wsparcie obejmuje przede wszystkim współpracę z instytucjami pomocowymi oraz objęcie małego szczególną opieką wynikającą z potrzeb w sytuacji kryzysowej na terenie gabinetu. Wsparcie w postaci rozmowy/ propozycji skorzystania z instytucji pomocowych w sytuacji kryzysowej udziela się również w razie potrzeby rodzicowi/opiekunowi prawnemu.
6. Personel Gabinetu i inne osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych podjęły informację o krzywdzeniu dziecka lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania tych informacji w tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych

Zasady ochrony wizerunku dziecka

1. Gabinet zapewnia najwyższe standardy ochrony danych osobowych dzieci zgodnie zobowiązującymi przepisami prawa.
2. Gabinet uznając prawo dziecka do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę wizerunku dziecka poprzez następujące działania:
 - Pisemne zgody rodziców/opiekunów prawnych dzieci przed zrobieniem i publikacją zdjęć i/lub nagrań
 - Udzieleni wyjaśnień, w jakim celu wykorzystamy zdjęcie/nagranie i w jakim kontekście, jak będziemy przechowywać te dane
 - Brak podpisywania zdjęć/nagrań informacjami, dzięki którym możliwa byłaby identyfikacja dziecka. Jeśli konieczne jest podpisanie to używamy tylko imienia.
 - Rezygnację z publikacji zdjęć dzieci, które nie korzystają już z usług Gabinetu

Zasady zatrudniania pracowników w Sensomar Gabinet Wspierania Rozwoju Dziecka oraz z dopuszczania do kontaktu innych osób z małoletnimi

1. Rekrutacja pracowników odbywa się zgodnie z obowiązującymi przepisami.
2. Gabinet musi zadbać, aby osoby przez nią zatrudnione niezależnie od formy współpracy oraz wolontariusze/praktykanci posiadały odpowiednie kwalifikacje do pracy z dziećmi.
3. Każda osoba jest sprawdzana w Krajowym Rejestrze Karnym w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXVKodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 172 oraz z 2022 r. poz. 2600), lub za odpowiadające tym przestępstwom czynny zabronione określone w przepisach prawa obcego; oraz w Rejestrze Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym.
4. Osoby podejmujące współpracę na stanowiskach pedagogicznych składają przed nawiązaniem umowy niezależnie od jej formy pisemne potwierdzenie spełniania warunku:
 - posiadania pełnej zdolności do czynności prawnych i korzystania z praw publicznych,
 - że nie toczy się przeciwko kandydatowi postępowanie karne w sprawie o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub postępowanie dyscyplinarne.
5. Oświadczenia, o których mowa w pkt 4, składane są pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.
6. Gabinet może prosić kandydata/kandydatkę do pracy o przedstawienie referencji od poprzedniego pracodawcy lub o podanie kontaktu do osoby, która takie referencje może wystawić. Podstawą dostarczenia referencji lub kontaktu do byłych

pracodawców jest zgoda kandydata/ kandydatki. Niepodanie takich danych w świetle obowiązujących przepisów nie powinno rodzić dla tej osoby negatywnych konsekwencji w postaci np. odmowy zatrudnienia wyłącznie w oparciu o tę podstawę.

Zasady bezpiecznych relacji pacjentów z personelem Gabinetu

Zasady bezpiecznych relacji z dzieckiem określają, jakie zachowania i praktyki są niedozwolone w pracy z dziećmi. Zasady bezpiecznych relacji są dostosowane do realiów funkcjonowania Gabinetu Terapeutycznego i dotyczą następujących obszarów:

1. Kontakt fizyczny z dzieckiem jest zjawiskiem nieuchronnym. Bezpośredni kontakt z dzieckiem oparty jest na poszanowaniu intymności i godności dziecka. Przykładowe formy takiego kontaktu, to:
 - pomoc w czynnościach pielęgnacyjnych, higienicznych u dzieci młodszych (działanie ma służyć higienie osobistej i zdrowiu; działanie członka personelu powinno być poprzedzone zgodą dziecka, a jego zasadność powinna być uzależniona od stopnia samodzielności dziecka i wcześniej z nim omówiona)
 - reagowanie na potrzeby emocjonalne szczególnie dziecka młodszego np. poprzez przytulenie się do dorosłego etc.;
 - stanowcze interwencje prowadzone w bezpośrednim kontakcie fizycznym są dopuszczalne w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia dotyczących działań z zakresu pomocy przedmedycznej (działania ratunkowe związane z udzieleniem pierwszej pomocy)
 - Kontakt fizyczny w związku z podejmowanymi interwencjami terapeutycznymi - masaż sensoryczny, asekuracja dziecka, ćwiczenia w parach
2. Niedopuszczalne są intencjonalne zachowania wzbudzające poczucie zagrożenia lub noszące znamiona:
 - przemocy fizycznej (np. popychanie, uderzanie, wykręcanie rąk, duszenie, kopanie, szarpanie, spoliczkowanie, itd.),
 - erotyzowania relacji (flirt, dwuznaczny żart, rozmowa)
 - seksualizacji relacji (obcowanie płciowe i inne czynności seksualne);
3. Komunikacja werbalna z dzieckiem powinna być pozbawiona akcentów wrogich, wulgarnych, agresywnych, złośliwie ironicznych. Komunikacja nie powinna:
 - wzbudzać w dziecku poczucia zagrożenia (groźby, wyzwiska, krzyk),
 - obniżać i niszczyć poczucia wartości (np. wyzwiska, krzyk, negatywne ocenianie, reakcja nieadekwatna do sytuacji, wzbudzenie poczucia winy, negowanie uczuć),
 - upokarzać (publiczne wyszydzanie, naigrywanie się, ośmieszanie),
 - naruszać granic (niezachowywanie odpowiedniego dystansu, obcesowość, podteksty o charakterze erotycznym);
4. W Gabinetecie obowiązuje obiektywizm, sprawiedliwość, bezinteresowność i szacunek w traktowaniu oraz ocenie każdego dziecka bez względu na pochodzenie, rasę, wyznanie i narodowość.
5. Dyscyplinowanie
Dyscyplinowanie dziecka definiowane jako narzędzie „informacji zwrotnej, komunikujące dzieciom, że ich postawa w danej sytuacji nie jest właściwa, sprzeczna z oczekiwaniami i/lub nieefektywna; dyscyplina ma pobudzać do uczenia się, a nie powodować krzywdę dziecka; wiąże się ze stawianiem granic, kształtowaniem trwałego systemu wartości, adekwatnego poziomu samooceny oraz umiejętności podejmowania trafnych decyzji. Niedopuszczalne są wszelkie formy dyscyplinowania mające na celu upokorzenie, poniżenie oparte na wykorzystywaniu przewagi:
 - fizycznej (agresja, stosowanie kar fizycznych, środków przymusu bezpośredniego, krępowanie, izolowanie; uniemożliwianie realizacji podstawowych potrzeb fizjologicznych; pozbawianie snu, pokarmu, ekspozycja na zimno, ciepło itp.; prace fizyczne nieadekwatne do możliwości, dopuszczanie się zachowań o charakterze seksualnym,
 - psychicznej (dominacja poprzez krzyk, groźby, wzbudzenie poczucia winy, naruszanie poczucia własnej wartości, lekceważenie potrzeb psychicznych np. bezpieczeństwa, przynależności, miłości, symulacje wzbudzające strach i obawy o życie własne i rodziny).
6. *Rodzice i opiekunowie prawni dzieci mają prawo do wszelkich informacji na temat funkcjonowania dziecka w czasie trwania terapii, postępowania diagnostycznego lub innych form wsparcia na terenie Gabinetu. Informacje na temat dziecka udzielane są jedynie jego rodzicom lub opiekunom prawnym.*

Zasady i procedury podejmowania w sytuacji podejrzenia stosowania lub stosowania przemocy domowej

1. Definicja przemocy domowej:

Pod pojęciem „przemoc domowa” – należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,

- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

2. Rozpoznawanie przemocy wobec dziecka/małoletniego odbywa się poprzez:

- a) ujawnienie przez dziecko przemocy domowej,
- b) informacje od osoby będącej bezpośrednim świadkiem przemocy,
- c) analizę objawów krzywdzenia występujących u dziecka,
- d) ocenę stopnia ryzyka wystąpienia przemocy w danej rodzinie.

Ujawnienie przez dziecko przemocy w rodzinie ma miejsce wtedy, kiedy dziecko poinformuje członka personelu Gabinetu o tym, że doznaje jednej lub kilku jednocześnie form przemocy ze strony swoich najbliższych. Ujawnienie jest dla dziecka bardzo trudnym momentem, świadczy o dużym doznawanym bólu i determinacji.

3. Informacje od osoby będącej bezpośrednim świadkiem przemocy w rodzinie

Informacje o krzywdzeniu dziecka/małoletniego mogą pochodzić od bezpośrednich świadków przemocy, np. od rodzica niekrzywdzącego, rodzeństwa, kolegi, koleżanki, sąsiada, osoby z dalszej rodziny dziecka, przypadkowego świadka przemocy. W każdym przypadku informacje o przemocy wobec dziecka wskazywane jako fakty, a nie domniemania, należy potraktować z pełną odpowiedzialnością i zareagować zgodnie z obowiązującymi zasadami wskazanymi w niniejszej procedurze. Podobnie jak w przypadku ujawnienia przemocy przez samo dziecko, pracownik niedokonyje oceny wiarygodności podawanych informacji. Zobowiązany jest do zareagowania na taki sygnał.

Fakt ujawnienia przemocy przez osoby inne nie podlega ocenie uwiarygadniającej ze strony personelu Gabinetu- wymaga zareagowania!

4. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia przemocy domowej.

- a) W przypadku uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej lub w przypadku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej. Wszczynana jest procedura „Niebieskiej Karty”. Formy przemocy to wszystkie zachowania wymienione we wzorze formularza „Niebieska Karta – A” Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.
- b) W przypadku, gdy osobą doznającą przemocy domowej jest małoletni lub osoba nieporadna ze względu na wiek, stan psychiczny lub fizyczny, członek personelu przekazuje formularz „Niebieska Karta – B” osobom uprawnionym, o których mowa w § 6 ust. 2 lub 3 rozporządzenia Rady Ministrów (kartę B należy przekazać osobie zgłaszającej lub dorosłemu członkowi rodziny, który **nie jest sprawcą przemocy**)
- c) Formularz jest przekazywany przez Właściciela niezwłocznie, jednak nie później niż w terminie 5 dni roboczych od dnia jego wypełnienia, przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego, o którym mowa w art. 9a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Zasady i sposób udostępniania rodzicom/opiekunom prawnym standardów ochrony małoletnich

1. Standardy ochrony małoletnich są stale dostępne w gabinetach terapeutów
2. Rodzice są zapoznawani przez Właściciela, oraz Terapeutów ze standardami na pierwszym spotkaniu przed podjęciem działań diagnostycznych/terapeutycznych oraz po każdorazowej ich modyfikacji. Rodzice fakt zapoznania potwierdzają własnoręcznym podpisem.